

Nejen o volbě pevného operátora

KAREL ŠOTKOVSKÝ

V tomto článku bych na problematiku volby operátora a přenositelnosti čísla rád pohlédl v poněkud širších souvislostech. Pokud tento hrubý náčrt vzbudí zájem o podrobnější technický popis, může mít článek pokračování zaměřené spíše na technickou stránku věci, neboť zejména co se přenositelnosti čísla týká, vedou k realizaci stejného cíle různé cesty.

Po úvodním stručném popisu obou uvedených témat ve vztahu ke koncovému uživateli – tedy „co mi to přinese“ z pohledu každého z nás, bych rád uvedl příklad implementace ze Švédska, země, odkud pochází má „mateřská“ společnost a také země, kde přenositelnost čísla je již delší dobu realitou. V závěru bych rád porovnal předmět dnešního tématu s ostatními aspekty reálné liberalizace telekomunikačního trhu v České republice. Mám na mysli především „uvolnění“ lokálních smyček (poslední míle) a s tím související přístup k moderním komunikačním technologiím a zdrojům informací.

LIBERALIZACE TELEKOMUNIKACÍ NA POSTUPU

CO NÁM TO PŘINESE?

Co konkrétně přinesou služby CS/CPS – z anglického Carrier Selection (Výběr provozovatele) a Carrier Pre-Selection (Výběr provozovatele pevným přednastavením), koncovým uživatelům? Za poněkud kostrbatý překlad pojmů z angličtiny se omlouvám, toto označení však používá Český telekomunikační úřad (ČTÚ) a považuji za vhodné se oficiálního označení držet. Služba CS zákazníkovi přináší možnost před každým voláním „vytočit“ před volaným číslem kód alternativního operátora, v jehož režii hovor včetně vyúčtování poté proběhne.

Služba CPS pak na základě smlouvy mezi takovým operátorem a Českým Telecomem (ČTc) umožňuje takovéto „přesměrování“ automaticky, bez nutnosti zadávat kód před každým voláním. Jak z výše uvedeného vyplývá, nezbytným mezičlánkem mezi většinou koncových uživatelů a zvoleným alternativním operátorem je ČTc. Tento fakt je naprosto klí-

čový a v dalším textu, zejména v jeho poslední části, mu bude opět věnována pozornost.

Hlavní přínos CS/CPS pro koncového uživatele je v možnosti relativně svobodné volby poskytovatele telekomunikačních služeb. Obrazně řečeno: pokud se mi nelíbí žluto-modrá, podpisem jedné smlouvy bude účet za má volání vytištěn na „modrém“, „červeném“, „modro-oranžovém“ nebo i jinak barevném formuláři.

Předpokládám, že samotná změna barvy papíru však není tím hlavním impulsem k využívání CS/CPS. Magnetem většiny reklamních spotů našich alternativních operátorů jsou nižší ceny a zákaznický orientovaný přístup. Zatímco druhý z argumentů je plně v rukou každého operátora, respektive jeho zaměstnanců, a v tomto článku nechci úroveň, s jakou operátoři hýčkají své zákazníky, posuzovat (i když mi ještě stále v uších zní slogan „business tvrdých hochů“...), výše ceny, tj. první důvod – nebudeme si nic nalhávat, v České kotlině (a sa-

možřejmě na Moravě a ve Slezsku) to je hlavní rozhodovací argument. Výše ceny je z valné části ovlivněna poplatky, které účtuje ČTc například za upgrade softwaru svých ústředí, což je mimochodem část poplatků, kterou alternativci snad nejvíce kritizují. Dále jde také o poplatky za zřízení služby, poplatky za aktivaci služby a náklady na realizaci volání (originaci). Zákazník pak nejvíce ušetří především na službách, které nejsou ukončeny v síti ČTc – tj. zejména na mezinárodním volání, hovorech do mobilních sítí a za služby využívající páteřní infrastrukturu alternativního operátora, tj. meziměstská volání.

Velkou skvrnou na veskrze úspěšné implementaci CS/CPS je nutnost stále platit paušální poplatek ČTc. Chtěl bych se vzdát možnosti polemizovat o jeho oprávněnosti a výši, nicméně možnost úhrady tohoto poplatku alternativním operátorem, který jej potom zahrne do jediného účtu hrazeného koncovým uživatelem, je přinejmenším logická.

Shrnuto: jak výběr provozovatele, tak výběr provozovatele pevným přednastavením může znamenat úsporu i pro koncového uživatele, jehož účet nemusí převyšovat tisícikorunové částky.

PŘENOSITELNOST ČÍSLA

Přenositelnost čísla (Number Portability, NP) je služba umožňující zachování telefonních čísel například při změně operátora a s jistými omezeními také při přestěhování. Samozřejmě je možné zachovat si i takzvaná negeografická čísla, jako jsou například čísla začínající 800, 900, 906, 909 a podobně. Možnost NP u tzv. geografických čísel předpokládá zřízení fyzické přípojky novým operátorem.

Zachována mohou být čísla fixních linek i čísla využívaná mobilními operátory.

Tuto službu budou však preferovat spíše firmy než koncoví uživatelé. Náklady spojené s oznámením změny čísla bytové stanice jsou minimální vzhledem k okruhu potenciálních volajících. A v dnešní době si troufám tvrdit, že většina obyvatel této země nemá problém s ověřením aktuálního telefonního čísla buď prostřednictvím informačních linek, nebo internetu. Finanční přínos plynoucí z uchování si stále stejného čísla pro jednotlivce či rodinu je tak minimální.

Naopak u společností se stovkami telefonních čísel by v případě zájmu o přechod k jinému telekomunikačnímu operátorovi výše nákladů na přečíslování pravděpodobně významně ovlivnila jejich rozhodování. Nejlepším příkladem je tisková zpráva o změně poskytovatele služeb společností Škoda IT Systems. Dle vyjádření jejího generálního ředitele právě přenositelnost čísla tuto změnu umožnila.

CENTRÁLNÍ DATABÁZE

Jak jsem se již zmínil výše, existuje několik různých možností evidence a správy telefonních čísel. Zřejmě nejrozšířenější je varianta s centrální databází, kterou poté využívají všichni operátoři.

V České republice za zřízení a správu Národní referenční databáze pro přenositelnost čísel (RPND) na základě pověření ČTÚ zodpovídá dceřiná společnost Asociace provozovatelů veřejných telekomunikačních sítí (APVTS) – CNPAC, s. r. o.

Myšlenka přenositelnosti čísla jako jednoho ze znaků liberalizovaných telekomunikačních trhů je samozřejmě také předmětem zájmu orgánů Evropské unie. Závazek členů Evropské unie zavést přenositelnost čísla je obsažen v direktivách 97/33/EG a 98/61/EG Evropského parlamentu. Před několika lety tak byla i ve Švédsku, jedné z členských zemí EU, implementace přenositelnosti čísla jedním z prioritních úkolů.

V prosinci roku 2000 operátoři přítomní na švédském telekomunikačním trhu vytvořili jimi vlastněnou společnost (SNPAC – Swedish Number Portability Administrative Centre) jako správce Centrální referenční databáze (CRD). Tato společnost je samozřejmě otevřená také dalším subjektům, které budou na švédský telekomunikační trh teprve vstupovat.

Projekt CRD, a tedy vlastně i přenositelnosti čísla, byl uveden do provozu v září 2001. V tu dobu bylo do CRD připojeno 21 subjektů.

Technicky probíhá komunikace mezi jednotlivými operátory a CRD přes bod-bod VPN spojení (v rámci internetu), přičemž výměna informací může probíhat buď automatizovaně na základě informací ve formátu XML přes proprietární rozhraní, nebo „manuálně“ přes webové rozhraní (formuláře). Pro SNPAC je typická struktura jedné centrální databáze a diferenciací variant přístupu a formy poskytovaných informací, od sofistikované verze určené velkým operátorům pevných a mobilních sítí (přímé propojení do CRD přes proprietární rozhraní, zpřístupnění referenčních dat pro směřování hovorů, podpora výměny informací mezi telekomunikačními operátory, podpora informací pro účtování a clearing mezi operátory) až po jednoduché služby (pouze webové rozhraní s možností „nahlížení“ do referenčních dat) určené například poskytovatelům SMS služeb.

Zajímavá jsou čísla o využívání CRD. V době jejího spuštění, v září 2001, bylo v systému evidováno 6 476 transakcí. Do února letošního roku to již bylo celkem 252 292 transakcí, přičemž rekordním měsícem byl listopad 2002, kdy bylo zaregistrováno 22 094 transakcí. Troufám si říci, že alespoň co se týče telekomunikačních služeb, to ve Švédsku skutečně žije.

LIBERALIZACE

Jedním z hlavních znaků a pravděpodobně základním předpokladem skutečné liberalizace ve Švédsku však určitě „přenositelnost čísla“ a ani „výběr provozovatele“ nebyly a nejsou. Oním základním stavebním kamenem bylo zřejmě prozíravé rozhodnutí managementu monopolního operátora Telia uvolnit přístupové vedení alternativním operátorům ještě dříve, než tento liberalizační krok začne vyžadovat vláda nebo EU.

S odstupem času jsou zřejmé výhody takového postupu, a to pro všechny subjekty na trhu. Telia si udržela svoji pozici zejména tím, že nabídla přístupové vedení za ceny, za které se konkurenci nevyplatilo nákladně budovat vlastní síť. V portfoliu služeb tak sice vzrostl význam služeb z nižších pater „hodnotového řetězce“, nicméně pro akcionáře je významnější hospodářský výsledek společnosti a Telia je dnes jedním z nemnoha významných telekomunikačních operátorů, kteří nejsou zatíženi obrovskými dluhy. Alternativní operátoři mohli své finance použít na rozvoj moderních služeb a péči o zákazníky.

A v konečném výsledku právě koncoví zákazníci těží z výhod nejmodernějších telekomunikačních služeb za ceny, o kterých se nám v České republice může jen zdát.

ZÁVĚREM

Na závěr bych se rád vrátil k myšlence z úvodu článku. Klíčem k moderním komunikacím v ČR je jednoznačně Český Telecom. Nemyslím si, že je namístě a priori odsuzovat vše spojené s logem ČTc. Ostatně každý z nás je prostřednictvím Fondu národního majetku spoluvlastníkem této společnosti. Na rozdíl od let minulých je po neúspěšném prodeji cítit jistá změna kursu z přístupu „po nás potopa“ k pragmatičtějšímu vztahu k okolnímu světu.

Zcela evidentní podíl na této změně má ministr Mlynář, jehož „razantnější uchopení akcionářských práv“ přináší první ovoce. Zástupci alternativních operátorů prokázali jednoznačně svou schopnost spolupracovat, přičemž doufám, že jediným motivem pro tento aktivní až proaktivní přístup nebylo jedno výběrové řízení.

Nezbývá než věřit, že změny v managementu Českého Telecomu povedou i díky politické podpoře k výraznějším krokům v oblasti zpřístupnění poslední míle, a služby jako „Přenositelnost čísla“ a zejména „Výběr provozovatele“ budou svým uživatelům přinášet více než jen dobrý pocit z možnosti volby operátora.

Autor článku, Karel Šotkovský, pracuje ve společnosti Telia IC Czech Republic jako obchodní ředitel.